

اخبار

راندگان بندر عباسی راندگی با محصولات تجاری گروه بهمین را تجربه می کنند
رویداد تجربه راندگی با محصولات تجاری گروه بهمین در پایانه بار شهید رجایی بندرعباس برگزار می‌شود. گروه بهمین با سبد متنوعی از محصولات خود ازجمله FAWJ6 تک‌محور، FAWJ7،کشنده بایک X9، فورس ۱۲ تن و نیز امپاور BD300 در پایانه بار شهید رجایی بندرعباس حضور خواهد داشت تا راندگان بتوانند از نزدیک با آخرین قابلیت‌های این گروه خودرو ساز آشنا شوند. این رویداد روزهای ۱۶ و ۱۷ اردیبهشت‌ماه از ساعت ۹ الی ۱۶ برگزار می‌شود که راندگان فرصت راندگی با محصولات را خواهند داشت. گفتنی است که کامیون امپاور BD300 محصول ۱۹ تن بهمین دیزل است. کامیون BD300 از موتور شناخته‌شده CUMMINS بهره می‌برد که با حجم موتور ۶۷۰۰ cc قدرتی معادل ۳۰۰ اسب بخار را تولید می‌کند. همچنین کشنده بایک X9 از دیگر محصولات پیشرفته بهمین دیزل است که توان رقابت با بهترین کشنده‌های اروپایی را دارد. این محصول مجهز به موتور ۱۳ لیتری با توان ۵۶۰ اسب بخار و گشتاور ۲۶۰۰ نیوتن‌متر، گیربکس اتوماتیک ۱۲ دنده ZF آلمان و ریناردر و هیدرولیکی ۵ مرحله است. این خودرو مجهز به انواع سیستم‌های پیشرفته کنترلی و ایمنی از جمله کروز کنترل تطبیقی، ترمز ضدقفل و ترمز اضطراری هوشمند است. کشنده فاو J6 از موتور شش سیلندر WUXI با تزریق مستقیم و مجهز به توربو شارژ و اینترکولر و گیربکس ZF و ۱۶ دنده دستی با ریناردر هیدرولیکی گیربکس پنج‌مرحله‌ای عرضه خواهد شد. این کشنده از نظر امکانات رفاهی با کولر و بخاری درجا، یخچال و کتری مسافری، صندلی راننده با تعلیق پنوماتیک با گرم‌کن و سردکن با قابلیت تنظیم در شش جهت، کروز کنترل و سیستم‌های ایمنی نظیر LDWS و AEBs، چراغ راندگی در روز و ده‌ها امکانات دیگر عرضه می‌شود. کامیون فورس F210 با موتور CUMMINS با حجم cc۴۵۰ توانایی حمل ۱۲ تن بار را دارد. فورس F210 یک خودروی تجاری ایمن، مدرن و راحت است. فورس ۱۲ تن باری ایمن است.

ترمز به‌عنوان مهم‌ترین ابزار ایمنی خودرو در فورس ۱۲ تن از پیشرفته‌ترین روش‌ها بهره می‌گیرد و از دیگرس رقیب داخلی خود برتر است. امپاور BD300 محصول ۱۹ تن از خانواده امپاور است. این کامیون در انواع باری و کمپرسی تولید می‌شود. امپاور به دلیل بهره‌مندی از فناوری‌های ایمنی نظیر خط‌خوان و خطر برخورد با مانع و همین‌طور کابین راحت جزو خودروهای تجاری دوستدار راننده شناخته می‌شود.

ترمز به‌عنوان مهم‌ترین ابزار ایمنی خودرو در فورس ۱۲ تن از پیشرفته‌ترین روش‌ها بهره می‌گیرد و از دیگرس رقیب داخلی خود برتر است. امپاور BD300 محصول ۱۹ تن از خانواده امپاور است. این کامیون در انواع باری و کمپرسی تولید می‌شود. امپاور به دلیل بهره‌مندی از فناوری‌های ایمنی نظیر خط‌خوان و خطر برخورد با مانع و همین‌طور کابین راحت جزو خودروهای تجاری دوستدار راننده شناخته می‌شود.

افتتاح پروژه‌های ارتباطی همراه اول با دستور رئیس جمهور سایت‌های 5G کشور از مرز ۱۸۰۰ عبور کرد
در آستانه روز جهانی ارتباطات، سایت نسل پنجم همراه اول در کتابخانه ملی ایران افتتاح شد تا تعداد سایت‌های 5G کشور از هزار و ۸۰۰ عبور کند. به گزارش اداره کل ارتباطات شرکت ارتباطات سیار ایران، روز گذشته (سه‌شنبه ۲۵ اردیبهشت ۱۴۰۳) و در آستانه روز جهانی ارتباطات، پروژه‌های بزرگ ارتباطی همراه اول در کشور که شامل «راه‌اندازی ۵G» و «سایت‌های اینترنت پرسرعت روستایی» می‌شود، با دستور سیدابراهیم رئیسی، رئیس‌جمهور کشور، افتتاح و «قرارداد خرید تجهیزات بومی» اپراتور اول تلفن همراه کشور با سازمان جهاد دانشگاهی دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی منعقد شد.

افتتاح سایت 5G همراه اول با دستور رئیس جمهور: همراه اول به‌عنوان رکورددار سرعت اینترنت 5G در محیط واقعی و تعداد سایت نسل پنجم در ایران، توانست با بهره‌برداری از «دومین سایت 5G خود در اراضی عباس آباد (کتابخانه ملی ایران) با بالاترین تکنولوژی»، تعداد سایت‌های نسل پنجم خود در کشور را به ۹۵۰ سایت برساند. اپراتور اول تلفن همراه به درخواست عیسی زارچوبور، وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در حضور رئیس‌جمهور، شت سرعت 5G» انجام داد و کاربری به شکل ویدئوکفرانس در پای سایت 5G همراه اول در کتابخانه ملی ایران موفق به دستیابی به سرعت ۱۰۳ مگابیت بر ثانیه دانلود شد. وزیر ارتباطات و فناوری اطلاعات در این مراسم ضمن ارائه گزارش اجمالی از وضعیت توسعه شبکه‌های ثابت و سیار طی یک سال اخیر به رئیس‌جمهور، اظهار کرد: از سال گذشته تاکنون توانستیم هزار و ۲۰۰ سایت 5G به شبکه اضافه کنیم که با احتساب ۶۰۰ سایت قبلی، مجموعاً به هزار و ۸۰۰ سایت نسل‌پنجمی رسیدیم؛ امروز به شکل نمادین سایت 5G همراه اول افتتاح می‌شود و توسعه این فناوری در دستور کار وزارت قرار گرفته است.

انعقاد قرارداد خرید نت‌های هیبرید تولید داخل توسط همراه اول: همچنین در جریان آیین امضای قرارداد خرید تجهیزات بومی اولویت‌دار شبکه ملی اطلاعات و توسعه صادرات، همراه اول به‌عنوان حامی صنعت و فرایندهای بومی‌سازی فناوری در کشور، قرارداد «خرید هزار عدد آنتن هیبرید ۳۳ پورت تولید داخل» را با سازمان جهاد دانشگاهی دانشگاه خواجه نصیرالدین طوسی امضا کرد. **جایگاه همراه اول در پروژه 5G و برقراری ارتباطات روستایی:** افتتاح سایت‌های روستایی همراه اول در «دربیندو استان فارس» و «ابراهیم‌آباد استان زنجان» از دیگر پروژه‌های ارتباطی افتتاح‌شده بود که در راستای تعهد به اجرای پروژه‌های توسعه روستایی USO و اتصال روستاهای بالای ۲۰ خانوار انجام شد. گفتنی است با افتتاح سایت‌های روستایی استان‌های فارس و زنجان، مجموع سیات‌های روستایی همراه اول از ابتدای اجرای پروژه USO، در سراسر کشور به پنج‌هزارو ۵۳۵ سایت در ۱۰هزارو ۲۷۶ روستا رسید. میزان پوشش همراه اول با افتتاح پروژه‌های روز گذشته، در استان فارس به هزارو ۴۲۴ روستا با ۶۳۶ سایت جدید و ارتقای تکنولوژی در طرح USO رسید. در زنجان نیز پوشش اپراتور اول تلفن همراه کشور با ۱۹۴ سایت جدید و ارتقای تکنولوژی، به ۲۵۶ روستایی بالای ۲۰ خانوار در پروژه USO رسید. همراه اول به‌عنوان نخستین و بزرگ‌ترین اپراتور تلفن همراه کشور، در طول عمر کاری خود به‌طور مداوم بر نوآوری و پیشرفت فناوری تمرکز داشته است تا بتواند نیازهای در حال تکامل مشتریان خود را برآورده کند؛ از این منظر همواره پیشگام در ارائه خدمات ارتباطی است. اینترنت پرسرعت مبتنی بر نسل‌های نسل ارتباطی در اقصی نقاط کشور و ارائه‌دهنده راه‌حل‌های دیجیتال بوده است. در این راستا همراه اول توانسته نقشی اساسی در شکل‌دادن به چشم‌انداز مخابراتی ایران داشته باشد و ملقب به «لوکوموتیو پر قدرت مسیر حرکتی ایران دیجیتال» شود.

محمد بحرینیان، صنعتگر و پژوهشگر توسعه در گفت‌وگو با «شرق» ابعاد تکان دهنده تجارت ایران را واکاوی می‌کند

داغ خام‌فروشی

مهام سلیمان بیگی

جزیی نزدیک به ۸۵ درصد صادرات ایران بر پایه نفت و مواد معدنی است. این گزارشی است که این‌بار از سوی یکی از متولیان تجاری کشور اعلام شده است. موضوعی که محمد بحرینیان، صنعتگر و پژوهشگر توسعه، آن را بیشتر می‌شکافد و با استناد به آمارهای رسمی توضیح می‌دهد که چگونه ایران با بازارهای تجاری را به خام‌فروشی باخته است. براساس توضیحات این پژوهشگر در سال‌های ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۹ متوسط ارزش هر تن صادرات کالای محصولات شیمیایی ایران ۵۵۱ دلار بوده، درحالی‌که در مقابل در همین مدت متوسط ارزش واردات هر تن کالا و محصولات شیمیایی یا شکافی چشمگیر سه‌هزارو ۴۱۴ دلار بوده است. بحرینیان می‌گوید پس از این بانک مرکزی در اقدامی پرسش‌برانگیز انتشار ترازنامه‌های تجاری را متوقف کرده است.

توسعه با خام‌فروشی!؟

ترازنامه‌های تجاری کشور سال‌هاست از خام‌فروشی گسترده مواد معدنی و نفتی حکایت دارد. حکایتی که حالا از زبان متولیان رسمی تجارت بیان می‌شود و نشان می‌دهد که در بر همان پاشنه می‌چرخد.

محمد بحرینیان، پژوهشگر اقتصادی، در واکنش به این موضوع به «شرق» می‌گوید: «اگر فروش نفت را که فروش ثروت طبیعی این کشور است در نظر نگیریم، آمار تراز تجاری شش ماه اول سال گذشته ما براساس داده‌های رسمی موجود بانک مرکزی برخلاف ادعای برخی، منفی بوده است. البته قبل از کشف نفت هم عموماً تراز ما منفی بوده است. اگر اکنون هم نفت را از محاسبه خارج کنیم، به‌جز چند دوره مشخص که افرادی کارآمد و زنده بر مسند تصمیم‌گیری نشسته بودند، همیشه تراز تجاری ما منفی بوده و با این وضعیت برنامه‌ریزی و تصمیم‌گیری در کشور همچنان هم منفی خواهد ماند».

او توضیح داد: «ما متولی واقعی برای تولید و توسعه در کشور نداریم و متأسفانه برخی با بازی وارگان و آمار در کشور به دنبال «جلوه‌گری‌های غیرواقعی» هستند تا نشان دهند که ما در مسیر توسعه حرکت می‌کنیم، اما در واقعیت با نرسیدن دقیق آمارها و شاخص‌ها، مشاهده می‌کنیم که با برخی با نمایش توسعه و حمایت از تولید روبه‌رو هستیم و البته که نباید به این نمایش‌ها توجه کرد. اگر برخی از افزایش ساخت راه، جاده، تولید بخش صنعتی و… به عنوان حرکت در مسیر توسعه سخن می‌گویند، باید پرسید که این میزان دستاوردی که از آن یاد می‌کنید در ازای چه میزان فروش ثروت‌های طبیعی و موجود در این کشور خرج توسعه شده است و دیگر کشورها با این حجم ثروت و منابع مالی چه کرده‌اند؟ آیا درحال حاضر آنچه ما به لحاظ باطن و ظاهر توسعه از آنها یاد می‌کنیم، در مقایسه با پیشرفت جهانی قابل مقایسه و دفاع هستند یا خیر؟ امروز می‌بینیم که ما نه در ظاهر توسعه توانستیم موفقیت کسب کنیم و نه در باطن توسعه و افزایش عمق فناوری در کشور».

این کارشناس اقتصاد تأکید می‌کند: «بسیاری از استان‌های مرزی ما در امکانات اولیه زندگی اعم از آب آشامیدنی، توسعه شهری مناسب، مدارس استاندارد، وضعیت بهداشت و درمان و… دچار مشکل هستند. اینها ظواهر توسعه هستند. چگونه می‌شود که ما در تامین نیازهای اولیه و ابتدایی این کشور با مشکل روبه‌رو باشیم، اما ادعا کنیم که در حال طی کردن مسیر توسعه با یک نمره قابل قبول هستیم؟! امروز مردم کشورمان علاوه بر اینکه وضعیت زندگی خود را با کشورهای توسعه‌یافته دنیا مانند کره جنوبی، سنگاپور، مالزی و… که فرایند توسعه اقتصادی خود را دیرتر از ما شروع کرده‌اند، مقایسه می‌کنند، همچنین خود را با کشورهای عربی و دارای منابع نفتی اطراف مقایسه می‌کنند و مطمئناً این حرف تصمیم‌گیران را بی‌بهره می‌پوشاند. روزافزون کشور هستند، قبول نمی‌کنند. علاوه بر اینکه بسیاری از استان‌های ما به لحاظ ظواهر توسعه، محروم و با بحران امکانات اولیه برای داشتن یک زندگی عادی روبه‌رو هستند، در شهرهای بزرگ ما نیز که به لحاظ جذب سرمایه و سطح کیفیت زندگی، سطح بالاتری از امکانات زندگی فراهم است، باید گفت با یک ساختگی و بی‌ظنمی در ساماندهی توسعه‌ساز و امور شهری روبه‌رو هستیم که ریشه آن، عدم حرکت بر مسیر واقعی توسعه و تولید در کشور است».

بحرینیان ادامه می‌دهد: «وقتی به آمار و شاخص‌های کشوری مثل امارات توجه می‌کنیم، مشخص می‌شود که این کشور منابع نفتی خود را خرج کرده و در ازای آن ظواهر توسعه را به یک شیوه بسیار عالی در کشور خود به کار گرفته است. ولی باید بگویم که امارات دارای عمق تکنولوژی نیست و همین موضوع می‌تواند در آینده برای این کشور دردرسر ایجاد کند. زیرا کشوری که عمق تکنولوژی ندارد، در عرصه‌های اقتصادی و سیاست در دنیا حرفی برای گفتن نخواهد داشت و این موضوع می‌تواند مانند یک سیاه‌چاله، منابع انرژی این کشور را برای واردات کالاها بیلعبد و دست‌نشان یاز این کشور همواره باید به سوی کشورهای دارای عمق تکنولوژی دراز باشد و این موضوع می‌تواند اقتدار سیاسی این کشور را به چالش بکشد. البته باید این نکته را گوشزد کنیم که به هر حال نحوه عملکرد کشوری مثل امارات از ما بسیار بهتر بوده که حداقل توانسته ظواهر توسعه را با منابع نفتی‌اش به بهترین شکل در کشور خود بیاده‌سازی کند. نه اینکه درصد بالایی از مردم این کشور مثل کشور ما در محرومیت و فقر و نبود امکانات اولیه زندگی کنند! ما نیز مانند آنها و عربستان منابع نفتی داریم، اما واقعا با این منابع چه کرده‌ایم؟ به گفته کارشناسان، بین ۳۰ تا ۴۰ درصد جمعیت کشور زیر خط فقر مطلق زندگی می‌کنند که به نظرم با این حجم از منابع مالی و فروش ثروت‌های این کشور، این رقم فاجعه است. ما نه در کسب ظواهر توسعه موفق عمل کرده‌ایم و نه در باطن توسعه و کسب عمق فناوری و من از این

حجم از جلوه‌گری‌های غیرواقعی در جهت حمایت از توسعه و تولید در کشور حیرانم!».

این صنعتگر و پژوهشگر توسعه در ادامه می‌گوید: «امسال برای فروردین سال جاری عده‌ای ذوق کردند که تراز تجاری ما مثبت بوده است، اما آخر سال مشخص می‌شود که کیفیت این تجارت به چه صورت بوده، آن هم مشروط به اینکه تمام آمارها داده شود، چراکه آنچه ما صادر می‌کنیم، خام‌فروشی است و محصولی نیست که ساخته شده و در سطح فناوری مطلوب باشد. مدیر کل شرق آسیا و اقیانوسیه در سازمان توسعه تجارت ایران هم به‌تازگی صحبت جالبی کرد و به طور شفاف واقعیتهای این با بیان داشت کرد مبنی بر اینکه ۸۵ درصد صادرات ایران بر پایه نفت و مواد معدنی است. این دستاورد قابل دفاعی برای یک کشور نیست.

توقف ۳ ساله انتشار ترازنامه‌های بانک مرکزی

او تأکید می‌کند: «در نابوری تمام، گمرک ایران کار بسیار ارزنده‌ای انجام داده که پس از زمان زنده‌یاد دکتر مصدق این دومین‌باری بود که چنین کاری صورت گرفت. آن زمان نام افراد و میزان صادرات و واردات هرکدام را به طور شفاف منتشر کردند و اتفاقاً تنها دورانی هم بود که به‌طور واقعی تراز تجاری مثبت در ایران داشتیم. اکنون جا دارد از ریاست کل گمرک ایران تشکر کنم که شجاعت به خرج داده و آمار ۱۰۰ واردکننده ۱۰۰ صادرکننده اول را منتشر کردند. البته کاش مایقی هم منتشر می‌شد. این آمارها معمولاً علنی منتشر نمی‌شوند؛ در سال ۱۳۹۷ تا اردیبهشت ۱۴۰۰ هم بانک مرکزی ایران لیست دریافت‌کنندگان حقوقی و حقیقی از ر از رسماً منتشر کرد که تحلیل‌های بسیار ارزشمندی از آن حاصل شد. اما از آنجایی که سوه‌مدیریت‌ها در تصمیم‌گیری نظام اقتصادی روشن شد، این انتشار مفید را متوقف کردند. نکته جالب در خصوص ۱۰۰ مورد اول منتشرشده این است که مثلاً برخی از پتروشیمی‌های ما در سال ۱۴۰۲، هر تن صادراتشان حدود ۳۱۱ دلار، ۲۲۵ دلار، ۲۲۵ دلار، ۳۰۸ دلار و… بوده است. این نشان می‌دهد ما محصولات خام صادر می‌کنیم و این وضع جایگاه جالبی را برای ما در جهان فراهم نمی‌کند. سال ۱۴۰۱ و سال‌های قبل‌تر نیز وضعیت همین است و تفاوت زیادی ندارد».

بحرینیان گفت: «برای اینکه کیفیت صادرات کشور مشخص شود، می‌توانید از آمارهای بانک مرکزی استفاده کرده و هر تن صادرات سال‌های گذشته را از نظر ارزش دلاری با هر تن واردات مقایسه کنید. باید از این رویه تصمیم‌گیران اقتصادی کشور تأسف خورد. بانک مرکزی بر حسب طبقه‌بندی بین‌المللی، آماري مربوط به صادرات و واردات محصولات شیمیایی ایران ارائه می‌کند که طبق محاسباتی که انجام داده‌ایم، در سال‌های ۱۳۸۵ تا سال ۱۳۹۹ نشان می‌دهد به‌طور متوسط ارزش هر تن صادرات کالای محصولات شیمیایی ما ۵۵۱ دلار بوده، درحالی‌که در مقابل در همین مدت متوسط ارزش واردات هر تن کالا و محصولات شیمیایی ما، سه‌هزارو ۴۱۴ دلار بوده است. این اختلاف بسیار روش و فاصله بسیار چشمگیر و شرم‌آور است. از سال ۱۳۹۹ بانک مرکزی گزارش اقتصادی و ترازنامه خودسر را هنوز برخلاف دیگر بانک‌های مرکزی جهان منتشر کرده است. بیه آن دارم که تمام اول دستکاری‌ها با این هدف باشد که محققان نتوانند از طریق آمار دقیقاً بدانند چه می‌گذرد!».

او ادامه می‌دهد: «حتی اگر همین یک سال آخر را در نظر بگیریم، طبق آمار بانک مرکزی در سال ۱۳۹۹ هر تن صادرات ۵۵۱ دلار و هر تن واردات سه‌هزارو ۵۲۸ دلار بوده است. این یعنی هیچ‌گاه ارزش تن صادرات ما بیشتر از واردات‌مان نبوده و این نشان می‌دهد که ما کارگر مجامع بین‌المللی هستیم و فقط مواد خام می‌فروشیم. البته ناگفته نماند که ماجرا محدود به پتروشیمی‌ها نیست، ما همین مصیبت را در آهن و فولاد هم داریم. طبق آمار بانک مرکزی باز هم بین ۱۳۸۵ تا ۱۳۹۹، بر اساس طبقه‌بندی بین‌المللی کالا طبق محاسباتی که کرده‌ایم، هر تن صادرات آهن و فولاد ما به‌طور متوسط ۴۸۴ دلار و در مقابل هر تن واردات ۷۹۳ دلار بوده است. اخیراً دیگر بانک مرکزی در بعضی از گزارش‌ها همچون «خلاصه تحولات اقتصادی»، برخی از محصولات را با تناژ و جزئیات ارائه نمی‌دهد و فقط ارزش دلاری را می‌دهد و مجدد می‌گویم بیه آن دارم که محققان سردرگم شوند. در بانک مرکزی البته آمارهای دیگری هم وجود که یکبار ناپدید شد؛ آمارهایی که تمام بانک‌های مرکزی جهان، آنها را به‌روز منتشر می‌کنند. برای نمونه، یکی از آنان، آمار شاخص بهای تولیدکننده (PPI) بود؛ آماري که بانک‌های مرکزی آمریکا کره جنوبی و… با جزئیات و حتی با عنوان محصول منتشر می‌کنند. شاهد بودیم که این شاخص‌ها از سال ۱۳۷۸ به نحو عجیبی در حال صعود است. بسیاری از محققان از سال ۱۳۸۴ روی این صحبت کردند و هشدار دادند که واسطه‌گری‌های مالی به

مشکل موشکی در حال بالا رفتن است. اما ناگهان سال ۱۳۸۸ تمام تعاریف را تغییر دادند. شاخص واسطه‌گری‌های مالی هم

محمد بحرینیان، پژوهشگر توسعه

شکل موشکی در حال بالا رفتن است. اما ناگهان سال ۱۳۸۸ تمام تعاریف را تغییر دادند. شاخص واسطه‌گری‌های مالی هم که با شدت رو به افزایش بود، از این آمار به‌طور کلی حذف شد تا بنییم که اقتصاد این کشور چگونه در چنگال مؤسسات مالی گرفتار شده است. در سایر شاخص‌ها هم وضع همین است؛ ریز و جزئیات آمارها یا کلا داده نمی‌شود یا حذف شده یا با داده ارانه می‌شود تا وزرای اقتصاد، صنعت، نیرو، نفت، رئیس کل بانک مرکزی و… بتوانند هر چه می‌خواهند بگویند و بعد از چندین سال و پس از کنار رفتن آنها به واسطه آمارها روشن شود آنچه گفته‌اند درست نبوده است».

گرفتاری فقر اندیشه

بحرینیان درخصوص مهم‌ترین علل ناترازی تجاری کشور نیز می‌گوید: «برای اداره اقتصاد کشور، معمولاً تصمیم‌گیران انتخابی باید حداقل سه ویژگی اهلیت سیاسی، اهلیت امنیتی و به‌ویژه اهلیت حرفه‌ای را هم‌زمان داشته باشند. ما در ۱۱۷ سال گذشته، به‌جز دوره‌های خاصی، کسانی را که اهلیت حرفه‌ای داشته باشند، در سندهای تصمیم‌گیری‌های اقتصادی کشور نگذاشتیم و آنها هم اصولاً بدون برنامه، اقتصاد کشور را به امان خدا رها کردند و امروز شاهد چنان وضعی در اقتصاد هستیم که به‌هیچ‌وجه شایسته این کشور تمدن‌ساز نیست. تمامی محاسبات و شاخص‌ها نشان می‌دهد که این کشور برای توسعه ایران و اقتصاد خود منابع فراوانی را در اختیار داشته است و هیچ بهانه‌ای هم وجود ندارد. اگر آمارهای مقایسه‌ای منابع در اختیار ایران و چین را مورد بررسی و مذاقه قرار دهم، ملاحظه نتایج واقعا خجالت‌آور است. طبق تحقیقات ما، منابع انرژی مستقیم حاصل از فروش نفت و صادرات کالاهای غیرنفتی و خدمات ایران از سال ۱۳۳۸ تا ۱۳۹۹ رقمی حدود دوهزارو ۲۶۲ میلیارد دلار بوده است. معادل دلاری منابع غیرمستقیم حاصل از مصرف نفت و گاز در کشور هم از ۱۳۵۲ تا ۱۳۹۷ حدود هزارو ۸۵۰ میلیارد دلار بوده است. البته اینها به رقم‌های جاری است، اگر این ارقام را (با نرخ بیشتر سازمان اوپک برای دلار) به قیمت ثابت محاسبه کنیم، به‌طور مستقیم سه‌هزارو ۲۶۸ میلیارد دلار و به‌طور غیرمستقیم دوهزارو ۸۵ میلیارد دلار برای کشور فراهم بوده است، یعنی در مجموع بیش از پنج هزار میلیارد دلار در اختیار داشته‌ایم. طبق تحقیقی که مؤسسه کار و تأمین اجتماعی در سال ۱۳۷۷ منتشر کرده، در بخشی از همین بازه زمانی، یعنی سال‌های ۱۹۷۸ میلادی (۱۳۵۷شمسی) تا ۱۹۹۴ میلادی (۱۳۷۳ شمسی)، چین در قالب کمک‌های خارجی، وام‌ها و سرمایه‌گذاری‌هایش تنها رقمی در حدود ۳۱۰ میلیارد دلار را از اختیار داشته است. با همین منابع، طی بازه ۱۶ساله، ۱۹۷۸ تا ۱۹۹۴ به اندازه ۲۲۶ میلیون شغل جدید ایجاد کرده‌اند، ولی ما با رقمی به اندازه حدود پنج هزار میلیارد دلار محصول می‌کنیم و آن هم صرفاً شغل عاجز مانده‌ایم! اگر بخواهیم به صورت دقیق‌تر بررسی کنیم، اگر منابع مستقیم فراهم‌بوده برای کشور را فقط از طریق صادرات در بازه زمانی ۲۰ساله ۱۳۵۵-۱۳۷۵ محاسبه کنیم، مشاهده می‌شود در این مدت ۳۷۰ میلیارد دلار به قیمت جاری، منابع در اختیارمان بوده و نزدیک به شش میلیون شغل ایجاد کرده‌ایم و در دوره ۲۰ساله بعدی یعنی سال‌های ۱۳۷۵-۱۳۹۵ با هزارو ۴۴۵ میلیارد دلار تنها هشت میلیون شغل جدید پدید آمده که شش میلیون آن متعلق به دوره ۱۰ساله ۱۳۷۵-۱۳۸۵ با منابعی برابر با ۳۸۵ میلیارد دلار و دو میلیون باقی‌مانده متعلق به دوره ۱۰ساله ۱۳۸۵-۱۳۹۵ با منابعی بیشتر از هزار میلیارد دلار بوده است.

باید گفت این موارد حاصل بی‌برنامگی و عدم اهلیت حرفه‌ای تصمیم‌گیران است. هر تن صادرات آهن و فولاد ما به‌طور متوسط ۴۸۴ دلار و در مقابل هر تن واردات ۷۹۳ دلار بوده است. اخیراً دیگر بانک مرکزی در بعضی از گزارش‌ها همچون «خلاصه تحولات اقتصادی»، برخی از محصولات را با تناژ و جزئیات ارائه نمی‌دهد و فقط ارزش دلاری را می‌دهد و

مجدد می‌گویم بیه آن دارم که محققان سردرگم شوند. در بانک مرکزی البته آمارهای دیگری هم وجود که یکبار ناپدید شد؛ آمارهایی که تمام بانک‌های مرکزی جهان، آنها را به‌روز منتشر می‌کنند. برای نمونه، یکی از آنان، آمار شاخص بهای تولیدکننده (PPI) بود؛ آماري که بانک‌های مرکزی آمریکا کره جنوبی و… با جزئیات و حتی با عنوان محصول منتشر می‌کنند. شاهد بودیم که این شاخص‌ها از سال ۱۳۷۸ به نحو عجیبی در حال صعود است. بسیاری از محققان از سال ۱۳۸۴ روی این صحبت کردند و هشدار دادند که واسطه‌گری‌های مالی به مشکل موشکی در حال بالا رفتن است. اما ناگهان سال ۱۳۸۸ تمام تعاریف را تغییر دادند. شاخص واسطه‌گری‌های مالی هم که با شدت رو به افزایش بود، از این آمار به‌طور کلی حذف شد تا بنییم که اقتصاد این کشور چگونه در چنگال مؤسسات مالی گرفتار شده است. در سایر شاخص‌ها هم وضع همین است؛ ریز و جزئیات آمارها یا کلا داده نمی‌شود یا حذف شده یا با داده ارانه می‌شود تا وزرای اقتصاد، صنعت، نیرو، نفت، رئیس کل بانک مرکزی و… بتوانند هر چه می‌خواهند بگویند و بعد از چندین سال و پس از کنار رفتن آنها به واسطه آمارها روشن شود آنچه گفته‌اند درست نبوده است».

این صنعتگر و پژوهشگر توسعه می‌افزاید: «درخصوص همین نبود اهلیت حرفه‌ای طبق مطالعاتی که برای یک مقاله انجام دادم و مستنداتی که گردآوری کردم، روشن شد که از سال ۱۳۸۵ تا ۱۴۰۲ ما ۸۳ وزیر و سرپرست امور خارجه داشته‌ایم که به‌طور متوسط هرکدام یک سال و چهار ماه مسئولیت داشته‌اند. البته استثنائاتی که برای مدت بیشتر در این منصب بوده‌اند هم وجود دارد. اما علقانی است که بنیذیریم در این مدت کوتاه، این افراد آیا می‌توانسته‌اند در سیاست خارجی کاری بکنند؟ بیش از ۸۰ درصدشان هم تحصیلات علوم سیاسی نداشته‌اند و برخی از آنها حتی تسلط به یک زبان زنده مورد استفاده در جهان را نیز نداشته‌اند. این را می‌توانید در مورد سایر سمت‌های دولتی همچون وزارت صنایع، وزارت نیرو، کشاورزی و امثال آن در این متن مستقیم مشاهده کنید که برای مدت بیشتر در این منصب بوده‌اند. این ها در پایان می‌گوید: «بیش‌تر عرض کردم، اگر سه اهلیت را حداقل شرایط در نظر بگیریم، بسیاری از تصمیم‌گیران متعصب‌شده یا انتخاب‌شده، دارای اهلیت حرفه‌ای نبوده‌اند که نتیجه آن، همین مشکلات، مصائب سخت و بحران‌هایی است که امروز در آن گرفتاریم و روزبه‌روز هم این نبود اهلیت حرفه‌ای بیشتر و بدتر می‌شود».

خبر

کسری تجاری عامل گرانی دلار
رئیس اتاق بازرگانی تهران گفت که یک دلیل مهم گران‌ترشدن دلار در بازار آزاد، کسری تجاری ایران است. به گزارش ایلنا، محمود نجفی‌عرب، رئیس اتاق بازرگانی تهران، در پانزدهمین نشست هیئت‌نمایندگان اتاق بازرگانی ایران گفت: آخرین نتایج حساب‌های ملی فصلی مرکز آمار، تولید ناخالص داخلی به قیمت ثابت سال ۱۳۹۰ معادل ۵۰۱ درصد با نفت و حدود ۲۰۵ درصد بدون نفت در یک سال منتهی به پاییز ۱۴۰۲ رشد کرده است.از طرف دیگر گزارش بانک جهانی رشد حقیقی تولید ناخالص داخلی سال ۱۴۰۱ کشور را ۳۰۸ درصد و سال ۱۴۰۲ را معادل پنج درصد اعلام کرده است که دلیل رشد

را انتفاع اقتصاد از رشد بخش نفتی و رشد دو بخش خدمات و تولید به عنوان موتور محرکه اصلی رشد اقتصادی دانسته که این رویکرد توانسته است تا حدی تبعات ناشی از تحریم‌های مالی، تجاری و همچنین دسترسی محدود به منابع ارزی را کاهش دهد اما برابر پیش‌بینی بانک مذکور در صورت ادامه سیاست‌گذاری‌ها و شرایط موجود، رشد اقتصادی سال ۱۴۰۳ به حدود ۳۰۲ درصد، سال ۱۴۰۴ به حدود ۲۰۷ درصد و سال ۱۴۰۵ به حدود ۲۰۴ درصد کاهش خواهد یافت . رئیس اتاق ایران درباره تأثیر قیمت ارز بر اقتصاد کنونی گفت: یکی از مهم‌ترین دلایل افزایش قیمت‌ها، افزایش قیمت ارز در کشور است که برخی از اقتصاددانان قیمت دلار آمریکا در ایران را لنکر آسمی قیمت‌ها می‌دانند، به این معنی که توجه به قیمت بازار آزاد دلار در ایران بسیار بالاست، به‌طوری‌که با افزایش قیمت دلار سطح عمومی قیمت‌ها بالا رفته و با کاهش قیمت دلار هیجان بر بازار حاکم می‌شود. قیمت دلار در بازار آزاد در ابتدای سال گذشته حدود ۵۲ هزار تومان بود که در مرداد به ۴۸ هزار تومان کاهش یافت، اما در اسفند ۶۰ هزار تومان معامله شد. دلیل دیگر گران‌ترشدن دلار در بازار آزاد کسری تجاری ایران است که در سال گذشته بدون در نظر گرفتن صادرات نفت حدود ۱۴ میلیارد دلار اعلام شد که بیشتر به دلیل اعمال سیاست اخذ بیمان ارزی و اجبار صادرکنندگان به فروش ارز صادراتی به نرخ مبادله‌ای است که باعث شد رشد صادراتی منفی شود.

یادداشت

واقعیت اعصاب طلافروشان
متأسفانه حتی خود مسئولان نیز در تفسیر تبصره ۴ ماده ۱۸ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز اختلاف‌نظرهای جدی دارند، درحالی‌که پس از آخرین جلسه‌ای که با حضور معاون وزارت صمت و رؤسای اتحادیه‌های طلا و جواهر استان‌ها و جمع زیادی از اهالی این صنف در مسجد امام بازار تهران برگزار شد، وزارت صمت در نامه‌ای به اتحادیه طلا و جواهر اعلام کرد که ثبت موجودی در سامانه جامع صنایع استخراجی اصل ۹۰ مجلس با غیرقانونی‌خواندن این موضوع، اعلام کرد همه صنف طلا و جواهر باید در این سامانه ثبت‌نام کرده و تمام دارایی خود را اعلام کنند. به‌رحال نباید فراموش کرد که قریب به صد هزار نفر در کارگاه‌های تولیدی طلا مشغول به کار هستند و قریب به دو میلیون نفر خانواده این صنف را تشکیل می‌دهند و این قبیل نااهمانگی‌ها و ادامه‌دارشدن این مشکلات گرفتاری‌های زیادی را در پی خواهد داشت.

اقتصاد

به نظر می‌رسد یک بار برای همیشه باید به این موضوع خاتمه داد. فرصتی چندماهه برای نشست‌های تخصصی کارشناسان صنف طلا و جواهر با کارشناسان وزارت صمت و دارایی و همچنین وزارت صنایع، گردشگری و امثال آن در این صنف را تشکیل می‌دهند. البته به شرطی که دست‌کاران باشد. به نظر می‌رسد یک بار برای همیشه باید به این موضوع خاتمه داد. فرصتی چندماهه برای نشست‌های تخصصی کارشناسان صنف طلا و جواهر با کارشناسان وزارت صمت و دارایی و همچنین وزارت صنایع، گردشگری و امثال آن در این صنف را تشکیل می‌دهند. البته به شرطی که دست‌کاران باشد. به نظر می‌رسد یک بار برای همیشه باید به این موضوع خاتمه داد. فرصتی چندماهه برای نشست‌های تخصصی کارشناسان صنف طلا و جواهر با کارشناسان وزارت صمت و دارایی و همچنین وزارت صنایع، گردشگری و امثال آن در این صنف را تشکیل می‌دهند. البته به شرطی که دست‌کاران باشد. به نظر می‌رسد یک بار برای همیشه باید به این موضوع خاتمه داد. فرصتی چندماهه برای نشست‌های تخصصی کارشناسان صنف طلا و جواهر با کارشناسان وزارت صمت و دارایی و همچنین وزارت صنایع، گردشگری و امثال آن در این صنف را تشکیل می‌دهند. البته به شرطی که دست‌کاران باشد.

دانشجوی دکتری اقتصاد مالی
و عضو اتحادیه طلا و جواهر بابل